

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím:

„Kapituláció”

Forrás:

Pesti Napló

Bp.
(Hely)

1916. I. 18
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

308

Hely

Idő

„1916”

Személy

Helyszám

„Kapituláció”

Hangulatkép az utcáról

Egy szó zsongott ma a város fölött: kapituláció. Az utca, amely hamar felejt és hamar tanul fölkapta az idegen szót. Pincér, borbély, kocsis ismételte a latin kifejezést, amely történelmi könyvekből ragadt valaha mindnyájuk emlékeztetőjéhez.

Valami rideg, valami katonai, valami sivárán szomorú van ebben a szóban. Nagy térséget lát az ember, fölötté komor, életunt felhők és legyőzött harcosok halomba rakják le a fegyvert a győző előtt. Egy régi, régi fegyverletétel emléke még ma is benne van ugyszólván a csontjainkban, a vérünkben, fázunk még ma is tőle, pedig csak apáinktól és anyáinktól örököltük emlékét. És kinek ne jutnának eszébe erre a szóra azok a borus jelenetek, amiket valahol olvastunk vagy hallottunk, hogy a katona összetörte a fegyverét, mielőtt letette volna, vagy hogy inkább föbelőlte magát, semhogy megadja magát az ellenségnek.

Talán sehol sem hallott a szó oly mélyen a kedélyekre, mint nálunk. A borzalmak emléké épp úgy felköltötte, mint az öröm érzését, hogy ezzel a kapitulációval is egy lépéssel közelebb vagyunk a békéhez. És az utcán, a kávéházban, mindenütt röglőnzött külpolitikusok akadtak, akik Montenegro kapitulációjának jelentőségét és következményeit fejtegették. Ha egy gyorsíró vagy grammo fon összeszedte volna ezeket a népies hozzászólásokat, a kávéházi vagy újszéki külpolitikát, volna sok nevetni való az unalmas téli estékre, amikor most egyáltalán nem unalmasak.

Az örömbír felvillanyozta a város embereit.

A sötétetek megteltek járőrökkel, mint vasárnap vagy ünnepnap. Valahogy úgy lehet, hogy akihez csak eljutott a hír, nem tudott nyugton maradni otthon és sietett ki az utcára, hogy valami újat megüdjön. Az újságok külön kiadásai soha nem voltak olyan kapósak, mint ma. A hírlapok plakátjai előtt már rég nem tolongtak olyan sokan, mint ma. Igaz, hogy az idő is kedvezett az utcai sétának és csoportosulásnak.

Amikor pedig este kigyulladtak ünneplámpák, a villamoslámpák, amik két hét óta ismét sötétben nyultak föl a magasba, az emberek arca vidámabb és bizakodóbb lett.

Különös a tömeg. Amint nagyobb számban gyűltek össze az emberek, mindjárt kíváncsiak lesznek és produkciót, látványosságot várnak, ha másként nem lehet, ők maguk csinálnak. Megállnak a kávéházak előtt, benéznek a kirakaton át és meglátják az ismertebb embereket, akiket egymásnak mutogatnak. Háttha kijön valamelyik és beszédet mond, vagy érdekes információt ad? De sem tüntetés, sem beszéd nem hangzott fel, amely csillapította volna a tömeg újság-éhségét.

Két csinosabban öltözött ember állt az újságplakát előtt. Ugy látszik, kimerítették politikai vitájukat, mert már a nyelvészkedésnél tartottak:

— Tudja-e, — mondja az egyik, — hogy honnan ered a „kapituláció” szó? Latinul „caput” annyi mint fej, vagy fejezet, ennek a kiesinyítése: „capitulum”, annyi mint: cikkely, vagy békecikely, békeföltétel. Kapituláció tehát csak annyit jelent, hogy ezekről a békecikelyekről való tárgyalás, de ma a „föltétlen megadás” értelmében használjuk.

Annál az utcánél amelyet Montenegro kapitulációja oly örvendetesen fölizgatott, csak az a másik nép érdekesebb, amely egy világháború forgatagában a legnagyobb eseményekről alig vagy egyáltalán nem vesz tudomást. Ők az igazi boldogok. Ők azok, akik olyanok, mint egy modern orosz író nevelőjének a hőse, aki nem vett tudomást Krisztus keresztrefeszítéséről, pedig kortárs volt az eseménynek, de aznap nagyon fájt a fogája és nem ment ki az utcára.

Két csitirány megy az utcán. Bizonyára a varróiskolából jönnek és nem érdekli más őket a világon, mint az, hogy nézik-e őket és hogy kikre lehet hatásosan rákacsintani. Az egyik azonban észreveszi, hogy égnek a villamlámpák.

— Miért égnek a villanyok? — kérdi.

— A Montenegro miatt — feleli a másik, aki hallott valamit harangozni. — Nagy győzelem volt. Levertük a muszkákat.

És kedvesen vihogva mentek tovább.

Egy idősebb, testesebb asszonyság dühösen tör magának utat a tömegben, amely némán olvassa a legújabb híreket. Az asszonyság ki is fakad:

— Itt lopják a napot és elállják az ember utját!

Az asszonyságnak annyi sejtelve sincs a háborúról, mint az állatkertben a tevének és legföljebb azért dühös, mert drága a zsir — természetesen az újságok miatt!

Egy idősebb, kiaszott ur száraz köhögéssel vonja magára a figyelmet. Nagyon bizalmatlanul olvassa a montenegrói hírt és legyint a kezével:

— Nem ér ez semmit. Egy szó sem igaz belőle.

Az eleven pesszimista. És szidja az ujságokat. De ő az, aki gondosan kivág a hírlapok hirdetési vagy innen-onnan rovatából minden újabb vagy titkos gyógyszert, amely a makacs köhögést csilapítja.

Oly különösek, oly sokfélék az emberek! Ezt csak akkor látjuk, amikor egy hír megmozgatja a tömeget és amikor sok ember van az utcán és a közkor végignézzük egymáson gondolván magunkon, milyen furcsa is az emberi természet.